

Teismo praktikos rinkinys

TEISINGUMO TEISMO (penktoji kolegija) SPRENDIMAS

2020 m. rugsėjo 3 d.*

„Prašymas priimti prejudicinį sprendimą – Elektroniniai ryšiai – Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos 11 straipsnio 2 dalis – Žiniasklaidos laisvė ir pliuralizmas – Įsisteigimo laisvė – SESV 49 straipsnis – Direktyva 2002/21/EB – 15 ir 16 straipsniai – Nacionalinės teisės normos, pagal kurias didelę įtaką tam tikro sektoriaus rinkoje turinčiai įmonei draudžiama kitame sektoriuje įgyti „svarbų ekonominių vaidmenį“ – Pajamų, gautų elektroninių ryšių sektoriuje ir žiniasklaidos sektoriuje, apskaičiavimas – Elektroninių ryšių sektoriaus sąvoka – Apribojimas rinkoms, kurios buvo *ex ante* reglamentuotos – Susijusių bendrovių pajamų įtraukimas į apskaitą – Elektroninių ryšių sektoriuje veikiančioms įmonėms taikoma skirtinga pajamų riba“

Byloje C-719/18

dėl *Tribunale amministrativo regionale per il Lazio* (Lacijaus regiono administracinis teismas, Italija) 2018 m. rugsėjo 26 d. nutartimi, kurią Teisingumo Teismas gavo 2018 m. lapkričio 15 d. pagal SESV 267 straipsnį pateikto prašymo priimti prejudicinį sprendimą byloje

Vivendi SA

prieš

Autorità per le Garanzie nelle Comunicazioni,

dalyvaujant

Mediaset SpA,

TEISINGUMO TEISMAS (penktoji kolegija)

kurį sudaro kolegijos pirmininkas E. Regan, teisėjai I. Jarukaitis (pranešėjas), E. Juhász, M. Ilešič ir C. Lycourgos,

generalinis advokatas M. Campos Sánchez-Bordona,

posėdžio sekretorė R. Šereš, administratorė,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį ir įvykus 2019 m. spalio 9 d. posėdžiui,

išnagrinėjęs pastabas, pateiktas:

– *Vivendi SA*, atstovaujamos advokatų G. Scassellati Sforzolini, G. Faella, C.F. Emanuele ir M. D'Ostuni,

* Proceso kalba: italų.

- *Mediaset SpA*, atstovaujamos advokatų A. Catricalà, D. Lipani, C.E. Cazzato, G.M. Roberti, G. Bellitti et M. Serpone,
 - Italijos vyriausybės, atstovaujamos G. Palmieri, padedamos avvocato dello Stato S. Fiorentino,
 - Europos Komisijos, atstovaujamos L. Armati, L. Nicolae ir L. Malferrari,
- susipažinęs su 2019 m. gruodžio 18 d. posėdyje pateikta generalinio advokato išvada,
priima šį

Sprendimą

- 1 Prašymas priimti prejudicinį sprendimą pateiktas dėl SESV 49, 56 ir 63 straipsnių ir 2002 m. kovo 7 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2002/21/EB dėl elektroninių ryšių tinklų ir paslaugų bendrosios reguliavimo sistemos (Pagrindų direktyva) (OL L 108, 2002, p. 33; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k. 13 sk., 29 t., p. 349), iš dalies pakeistos 2009 m. lapkričio 25 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2009/140/EB (OL L 337, 2009, p. 37; toliau – Pagrindų direktyva), 15 ir 16 straipsnių išaiškinimo.
- 2 Šis prašymas pateiktas nagrinėjant *Vivendi SA* ir *Autorità per le Garanzie nelle Comunicazioni* (Ryšių priežiūros institucija, Italija, toliau – AGCOM) ir *Mediaset SpA* ginčą dėl Italijos teisės nuostatos, pagal kurią įmonei draudžiama gauti pajamas, viršijančias 10 % bendrų pajamų, gautų integruotoje ryšių sistemoje (toliau – IR sistema), kai šiai įmonei priklauso daugiau nei 40 % bendrų pajamų, gaunamų elektroninių ryšių sektoriuje.

Teisinis pagrindas

Sąjungos teisė

Pagrindų direktyva

- 3 Pagrindų direktyvos 5, 25 ir 27 konstatuojamosiose dalyse nustatyta:

„(5) Telekomunikacijų, žiniasklaidos ir informacijos technologijos sektorių konvergencija reiškia, kad visiems perdavimo tinklams ir paslaugoms turėtų būti taikoma viena reguliavimo sistema. <...> Būtina atskirti perdavimo reguliavimą nuo turinio reguliavimo. Todėl ši sistema netaikoma paslaugų, teikiamų elektroninių ryšių tinklais naudojančioms elektroninių ryšių paslaugoms, turiniui, kaip, pavyzdžiui, transliacijų turiniui, finansinėms paslaugoms ir tam tikroms informacinės visuomenės paslaugoms, ir todėl ši sistema nepažeidžia tokioms paslaugoms [Sąjungos] ar nacionaliniu lygiu taikomų priemonių, kuriomis pagal [Sąjungos] teisę siekiama skatinti kultūrų ir kalbų įvairovę bei užtikrinti žiniasklaidos pliuralizmą. <...> Perdavimo reguliavimo ir turinio reguliavimo atskyrimas neturi trukdyti atsižvelgti į egzistuojančias tarp jų sąsajas, ypač siekiant užtikrinti žiniasklaidos pliuralizmą, kultūrų ir kalbų įvairovę ir vartotojų apsaugą.

<...>

- (25) Tam tikromis aplinkybėmis reikalingi *ex ante* įsipareigojimai, kad būtų galima užtikrinti konkurencingos rinkos plėtrą. Didelės įtakos rinkoje apibrėžimas 1997 m. birželio 30 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvoje 97/33/EB dėl telekomunikacijų sujungimo siekiant užtikrinti universaliąsias paslaugas ir sąveiką taikant atvirojo tinklo teikimo (ATT) principus [(OL L 199,

1997, p. 32)] pasirodė esąs veiksmingas pradinėse rinkos atvėrimo stadijose kaip apatinė *ex ante* įsipareigojimų riba, bet dabar jį reikia priderinti, kad jis atitiktų sudėtingesnes ir dinamiškesnes rinkas. Dėl to šioje direktyvoje vartojamas apibrėžimas sutampa su dominavimo sąvoka, apibrėžta Teisingumo Teismo ir [Bendrojo Teismo jurisprudencijoje].

<...>

(27) Labai svarbu, kad *ex ante* reguliavimo įsipareigojimai būtų taikomi ten, kur nėra veiksmingos konkurencijos, t. y. rinkose, kur yra viena ar kelios įmonės, turinčios didelę įtaką rinkoje, ir kur nacionalinės ar [Sąjungos] konkurencijos teisės priemonių nepakanka šiai problemai išspręsti. Todėl būtina, kad, remdamasi konkurencijos teisės principais, [Europos] Komisija [Sąjungos] lygiu parengtų gaires, kuriomis nacionalinės reguliavimo institucijos vadovautųsi vertindamos, ar tam tikroje rinkoje konkurencija yra veiksminga, ir vertindamos didelę įtaką rinkoje. <...>“

4 Šios direktyvos 1 straipsnyje „Taikymo sritis ir tiksla[i]“ numatyta:

„1. Ši direktyva nustato elektroninių ryšių paslaugų, elektroninių ryšių tinklų, susijusių priemonių ir susijusių paslaugų reguliavimo suderintą sistemą ir tam tikrus galinių įrenginių aspektus, siekiant palengvinti neįgalių[jų] paslaugų gavėjų prieigą. Ji nustato nacionalinių reguliavimo institucijų užduotis ir procedūras, kurios užtikrintų, kad reguliavimo sistema būtų suderintai taikoma visoje [Sąjungoje].

2. Ši direktyva ir specifinės direktyvos nepažeidžia įpareigojimų, susijusių su paslaugomis, teikiamomis naudojant elektroninių ryšių tinklus ir paslaugas, kuriuos nustato nacionalinė teisė, suderinta su [Sąjungos] teise, arba [Sąjungos] teisė.

3. Ši direktyva ir specifinės direktyvos nepažeidžia priemonių, taikomų [Sąjungos] ar nacionaliniu lygiu laikantis [Sąjungos] teisės, kuriomis siekiama bendros svarbos tikslų, ypač susijusių su turinio reguliavimu ir audiovizualine politika.

<...>“

5 Šios direktyvos 2 straipsnyje „Sąvokos“ numatyta:

„<...>

c) „elektroninių ryšių paslauga“ – paslauga, paprastai teikiama už atlygį, kuri visa ar didžiąja dalimi susideda iš signalų perdavimo elektroninių ryšių tinklais, įskaitant telekomunikacijų paslaugas ir perdavimo paslaugas tinklais, naudojamais transliavimui, išskyrus elektroniniais ryšių tinklais ir paslaugomis perduodamo turinio teikimo ar redakcinės jo kontrolės paslaugas <...>;

<...>“

6 Tos pačios direktyvos 15 straipsnyje „Rinkų nustatymo ir apibrėžimo procedūra“ numatyta:

„1. Po viešųjų konsultacijų, įskaitant konsultacijas su nacionalinėmis reguliavimo institucijomis, bei atidžiai atsižvelgdama į [Europos elektroninių ryšių reguliuotojų institucijos (EERRI) biuro] nuomonę, Komisija, laikydamosi 22 straipsnio 2 dalyje nurodytos patariamąsios procedūros, priima rekomendaciją dėl atitinkamų produktų ir paslaugų rinkų (toliau – rekomendacija). Rekomendacijoje bus nurodytos tos elektroninių ryšių sektoriaus produktų ir paslaugų rinkos, kurių charakteristikos pagrįstai leidžia joms taikyti specifinėse direktyvose nurodytus reglamentuojančio pobūdžio [reguliavimo] įpareigojimus, jų netaikant rinkoms, kurios konkrečiais atvejais gali būti apibrėžtos pagal konkurencijos teisę. Komisija rinkas apibrėžia pagal konkurencijos teisės principus.

Komisija reguliariai persvarsto rekomendaciją.

2. Ne vėliau kaip šios direktyvos įsigaliojimo dieną Komisija paskelbia rinkos analizės ir didelės įtakos rinkoje įvertinimo gaires (toliau – gairės), kurios atitinka konkurencijos teisės principus.

3. Atidžiai atsižvelgdamos į rekomendaciją ir gaires, nacionalinės reguliavimo institucijos pagal nacionalines aplinkybes ir konkurencijos teisės principus apibrėžia atitinkamas rinkas, pirmiausia atitinkamas geografines rinkas savo teritorijoje. Prieš apibrėždamos rinkas, kurios skiriasi nuo rekomendacijoje apibrėžtų rinkų, nacionalinės reguliavimo institucijos laikosi 6 ir 7 straipsniuose nurodytos tvarkos.

4. Pasikonsultavusi, įskaitant konsultacijas su nacionalinėmis reguliavimo institucijomis, Komisija, atidžiai atsižvelgdama į EERRI nuomonę <...> gali priimti sprendimą, nustatantį transnacionalines rinkas.“

7 Pagrindų direktyvos 16 straipsnyje „Rinkos analizės tvarka“ patikslinta:

„1. Nacionalinės reguliavimo institucijos atlieka atitinkamų rinkų tyrimą, atsižvelgdamos į rekomendacijoje nustatytas rinkas ir atidžiai atsižvelgdamos į gaires. Valstybės narės užtikrina, kad šis tyrimas atitinkamai atvejais būtų atliekamas kartu su nacionalinėmis konkurencijos institucijomis.

2. Tais atvejais, kai pagal šio straipsnio 3 ar 4 dalis, [2002 m. kovo 7 d. Europos Parlamento ir Tarybos] Direktyvos 2002/22/EB [dėl universaliųjų paslaugų ir paslaugų gavėjų teisių, susijusių su elektroninių ryšių tinklais ir paslaugomis] (Universaliųjų paslaugų direktyva) [(OL L 108, 2002, p. 51; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k. 13 sk., 29 t., p. 367)] 17 straipsnį arba pagal [2002 m. kovo 7 d. Europos Parlamento ir Tarybos] Direktyvos 2002/19/EB [dėl elektroninių ryšių tinklų ir susijusių priemonių sujungimo ir prieigos prie jų] (Prieigos direktyva) [(OL L 108, 2002, p. 7; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k. 13 sk., 29 t., p. 323)] 8 straipsnį reikalaujama, kad nacionalinė reguliavimo institucija nustatytų, ar įmonėms reikia skirti, palikti galioti, pakeisti ar panaikinti įpareigojimus, ji, remdamasi šio straipsnio 1 dalyje nurodytu tyrimu, turi nustatyti, ar konkurencija atitinkamoje rinkoje yra veiksminga.

3. Jei nacionalinė reguliavimo institucija padaro išvadą, kad konkurencija rinkoje yra veiksminga, ji neskiria ir nepalieka galioti jokių šio straipsnio 2 dalyje minėtų specifinių įpareigojimų. Tais atvejais, kai įpareigojimai konkretiems sektoriams jau paskirti, nacionalinė reguliavimo institucija atitinkamos rinkos įmonėms tokius įpareigojimus panaikina. Apie tokį panaikinimą šalims, kurioms jis turi įtakos, pranešama iš anksto.

4. Jei nacionalinė reguliavimo institucija nustato, kad atitinkamoje rinkoje nėra veiksmingos konkurencijos, ji pagal 14 straipsnį nustato įmones, atskirai arba kartu su kitomis įmonėmis turinčias didelę įtaką toje rinkoje, ir nacionalinė reguliavimo institucija joms nustato atitinkamus konkrečius šio straipsnio 2 dalyje minėtus reglamentuojančio pobūdžio [reguliavimo] įpareigojimus, arba jei jie jau nustatyti, juos palieka galioti ar iš dalies pakeičia.

<...>“

Audiovizualinės žiniasklaidos paslaugų direktyva

- 8) 2010 m. kovo 10 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2010/13/ES dėl valstybių narių įstatymuose ir kituose teisės aktuose išdėstytų tam tikrų nuostatų, susijusių su audiovizualinės žiniasklaidos paslaugų teikimu, derinimo (Audiovizualinės žiniasklaidos paslaugų direktyva) (OL L 95, 2010, p. 1; toliau – Audiovizualinės žiniasklaidos paslaugų direktyva) 5 ir 8 konstatuojamosiose dalyse nustatyta:

„5) Audiovizualinės žiniasklaidos paslaugos yra ir kultūrinės, ir ekonominės paslaugos. Vis didėjanti šių paslaugų svarba visuomenei, demokratijai – visų pirma užtikrinant informacijos laisvę, nuomonių įvairovę, žiniasklaidos pliuralizmą, – švietimui ir kultūrai yra priežastis šioms paslaugoms taikyti specialias taisykles.

<...>

8) Valstybėms narėms yra labai svarbu užkirsti kelią bet kokiems veiksams, galintiems pakenkti laisvam televizijos programų judėjimui ir prekybai jomis arba galintiems paskatinti susikurti dominuojančią padėtį, dėl kurios atsirastų pliuralizmo, televizijos priemonėmis perduodamos informacijos laisvės ir apskritai viso žiniasklaidos sektoriaus apribojimų.“

Italijos teisė

TUSMAR

- 9) Pagrindinės bylos aplinkybėms taikytinos 2005 m. liepos 31 d. redakcijos *Testo Unico dei Servizi di Media Audiovisivi e Radiofonici* (Įstatyminis dekretas Nr. 177 dėl Bendrojo teksto, reglamentuojančio audiovizualinės ir radijo žiniasklaidos paslaugas; GURI, Nr. 208, paprastasis priedas, 2005 m. rugsėjo 7 d., toliau – TUSMAR) 2 straipsnio 1 dalies s punkte nustatyta:

„[IR sistema] apima tokias veiklos rūšis: dienraščius ir kitą periodinę spaudą; metinius leidinius, elektroninius leidinius, taip pat skelbiamus internete; radiją ir audiovizualinės žiniasklaidos paslaugas; kiną; lauko reklamą; komunikacijos produktų ir paslaugų klausimais iniciatyvas; rėmimą.“

- 10) TUSMAR 43 straipsnyje „Dominuojančios padėtys [IR sistemoje]“ numatyta:

„1. [IR sistemoje] veikiantys subjektai privalo [AGCOM] pranešti apie koncentracijos susitarimus ir sandorius, kad ši pagal savo pačios priimtuose *ad hoc* teisės aktuose nustatytą tvarką galėtų patikrinti, ar laikomasi 7, 8, 9, 10, 11 <...> dalyse įtvirtintų principų.

<...>

5. Prisitaikydama prie rinkų ypatybių raidos, <...> [AGCOM] imasi priemonių, būtinų šio straipsnio 7, 8, 9, 10, 11 <...> dalyse nurodytoms padėtimis ar bet kuriai kitai pliuralizmui žalingai padėčiai panaikinti arba užkirsti kelią jų susikūrimui. <...>

7. Visiškai įgyvendindamas nacionalinį skaitmeninių radijo ir televizijos dažnių paskirstymo planą tas pats transliuotojas negali, net ir tarpininkaujant bendrovėms, kurios gali būti laikomos jo kontroliuojamomis ar su juo susijusiomis, kaip tai suprantama pagal 13, 14 ir 15 dalis, turėti leidimų nacionaliniu mastu tam skirtuose tinkluose transliuoti daugiau nei 20 % visų televizijos programų arba daugiau nei 20 % visų antžeminiu dažniu transliuojamų radijo programų.

8. Kol bus visiškai įgyvendintas nacionalinis skaitmeninių televizijos dažnių paskirstymo planas, bendro programų skaičiaus kiekvienam subjektui riba yra 20 %, kuri skaičiuojama atsižvelgiant į bendrą skaičių televizijos programų, kurios, kaip tai suprantama ir pagal 2004 m. gegužės 3 d. *Legge n. 112 – Norme di principio in materia di assetto del sistema radiotelevisivo e della RAI-Radiotelevisione italiana S.p.A., nonché delega al Governo per l’emanazione del testo unico della radiotelevisione* (Įstatymas Nr. 112, kuriuo nustatomos bendrosios taisyklės dėl radijo ir televizijos sistemos ir *RAI-Radiotelevisione italiana SpA* struktūros ir dėl delegavimo vyriausybei skelbti Bendrąjį tekstą, reglamentuojantį radijo ir televizijos sistemą; paprastas GURI priedas, Nr. 104, 2004 m. gegužės 5 d.) 23 straipsnio 1 dalį, yra skiriamos arba transliuojamos nacionaliniu mastu antžeminiu dažniu, naudojant analoginį arba skaitmeninį būdą. Skaitmeniniu būdu transliuojamos televizijos programos gali padėti sudarant apskaičiavimo pagrindą, jeigu jos perduodamos 50 % gyventojų. Apskaičiuojant, ar laikomasi 20 % ribos, neatsižvelgiama į analoginiu būdu transliuojamų programų pertransliavimą tuo pačiu metu. Šis apskaičiavimo kriterijus taikomas tik subjektams, kurie skaitmeniniu būdu transliuoja programas, perduodamas 50 % šalies gyventojų.

9. Nepažeidžiant draudimo sukurti dominuojančią padėtį atitinkamose rinkose, kurios sudaro [IR sistemą], subjektai, privalantys įsiregistruoti ryšių operatorių registre, sukurtame pagal 1997 m. liepos 31 d. *Legge n. 249 – Istituzione dell’Autorità per le garanzie nelle comunicazioni e norme sui sistemi delle telecomunicazioni e radiotelevisivo* (Įstatymas Nr. 249, įsteigiantis Ryšių reguliavimo instituciją ir įtvirtinantis telekomunikacijų bei televizijos sistemų taisykles; paprastas GURI priedas, Nr. 177, 1997 m. liepos 31 d.) 1 straipsnio 6 dalies a punkto 5 papunktį, negali nei tiesiogiai, nei netiesiogiai – per kitus kontroliuojamuosius ar susijusius subjektus, kaip šie suprantami pagal 14 ir 15 dalis, – gauti pajamų, kurios viršytų 20 % visų [IR sistemos] pajamų.

10. Pajamos, nurodytos 9 dalyje, – tai pajamos, gautos iš viešųjų radijo ir televizijos paslaugų finansavimo, atskaičius į Valstybės biudžetą mokėtinas rinkliavas, iš nacionalinės ir vietinės reklamos, įskaitant tiesioginę reklamą, iš teleparduotuvių, rėmimo paslaugų, prekių platinimo pardavimo vietose, išskyrus kainų nuolaidas, iš nuolatinių sutarčių su viešaisiais subjektais ir iš valstybės paramos, tiesiogiai teikiamos subjektams, vykdančioms 2 straipsnio 1 dalies s punkte nurodytą veiklą, iš mokamų televizijos paslaugų, abonementinių mokesčių ir dienraščių bei periodinių leidinių pardavimo, įskaitant priede nurodytus vaizdo ir garso gaminius, kuriais prekiaujama, taip pat iš nacionalinės reikšmės spaudos agentūrų, elektroninių bei metinių leidinių, įskaitant tuos, kurie skelbiami internete, iš reklamos internete ir įvairiose platformose, įskaitant tiesiogine forma ir per paieškos sistemas surinktas pajamas, iš socialinių ir dalijimosi platformų, taip pat iš kinematografijos kūrinių naudojimo įvairiais visuomenei prieinamais būdais.

11. Įmonės, kurių pajamos, įskaitant kontroliuojamųjų ar susijusių bendrovių pajamas, gautos elektroninių ryšių sektoriuje, kuris apibrėžtas 2003 m. rugpjūčio 1 d. *Decreto legislativo n. 259 – Codice delle comunicazioni elettroniche* (Įstatyminis dekretas Nr. 259 dėl elektroninių ryšių kodekso) [(GURI, Nr. 214, paprastas priedas, 2003 m. rugsėjo 15 d.)] 18 straipsnyje, viršija 40 % bendrų šio sektoriaus pajamų, negali [IR sistemoje] gauti daugiau kaip 10 % šioje sistemoje gaunamų pajamų.

<...>

13. Siekiant nustatyti šiuo Suvestiniu tekstu draudžiamą dominuojančią padėtį [IR sistemoje], taip pat atsižvelgiama į įsigytas arba bet kuriuo atveju per kontroliuojamas bendroves, net ir netiesiogiai, ir per patikos bendroves ar tarpininkaujantį asmenį turimas kapitalo dalis. Įsigytais akcijomis laikomos akcijos, kurios nuosavybės teise pereina iš vieno subjekto į kitą, be kita ko, po bendrovių jungimosi, skaidymo, perleidimo, perkėlimo ar kitų jas dominančių ar su jomis susijusių sandorių. Kai tarp skirtingų akcininkų sudaromi susitarimai, nepriklausomai nuo jų sudarymo formos, dėl suderinto balsavimo arba bet kuriuo atveju dėl konkrečios bendrovės valdymo, kurie skiriasi nuo paprastų tarpusavio konsultacijų, laikoma, kad kiekvienas iš jų turi visas akcijas ar kapitalo dalis, kurias turi arba kontroliuoja suinteresuotieji asmenys.

14. Taikant šį Suvestinį tekstą, laikytina, kad kontrolė egzistuoja *Codice civile* (Civilinis kodeksas) 2359 straipsnio pirmoje ir antroje pastraipose numatytais atvejais, kiek tai susiję su subjektais, kurie nėra bendrovės.

15. Jei neįrodyta kitaip, kontrolė laikoma egzistuojančia ir dominuojanti įtaka daroma esant vienai iš šių situacijų:

- a) kai subjektas, vienas arba su kitais akcininkais, gali turėti balsavimo teisių daugumą eiliniame visuotiniame akcininkų susirinkime arba skirti ar nušalinti daugumą valdybos narių;
- b) kai finansinio, organizacinio ir ekonominio pobūdžio ryšiai, egzistuojantys visų pirma tarp partnerių, gali turėti vieną iš šių pasekmių:
 - 1) pelno ir nuostolių perkėlimas;
 - 2) įmonės valdymo koordinavimas su kitų įmonių valdymu siekiant bendro tikslo;
 - 3) įgaliojimų, viršijančių tuos, kurie susiję su turimomis akcijomis ar kapitalo dalimis, suteikimas;
 - 4) įgaliojimų renkant įmonių direktorius ir vadovus suteikimas kitiems subjektams nei tie, kurie teisėtai priklauso nuosavybės struktūrai;
- c) kai egzistuoja pavaldumo bendram valdovui ryšys, kurį, be kita ko, gali lemti administracijos organų sudėties ypatybės arba kiti svarbūs kokybiniai aspektai.

<...>“

Civilinis Kodeksas

11 Civilinio kodekso 2359 straipsnyje „Kontroliuojamosios ir susijusios įmonės“ numatyta:

„Kontroliuojamosiomis bendrovėmis laikomos:

- 1) bendrovės, kurių daugumą balsavimo teisių eiliniuose visuotiniuose akcininkų susirinkimuose turi kita bendrovė;
- 2) bendrovės, kurių pakankamą kiekį balsavimo teisių, siekiant padaryti lemiamą įtaką eiliniame visuotiniame akcininkų susirinkime, turi kita bendrovė;
- 3) bendrovės, kurioms lemiamą įtaką, atsižvelgiant į konkrečius sutartinius santykius, daro kita bendrovė.

Taikant pirmos pastraipos 1 ir 2 punktus reikia taip pat atsižvelgti į kontroliuojamųjų bendrovių, patikos bendrovių ir tarpininkų turimas balsavimo teises; į trečiųjų šalių vardu turimas balsavimo teises neatsižvelgiama.

Susijusiomis laikomos bendrovės, kai viena iš jų kitoms daro didelę įtaką. Laikoma, kad tokia įtaka daroma, kai ši bendrovė turi bent penktadalį balsavimo teisių arba, jeigu jos akcijos kotiruojamos reguliuojamose rinkose, dešimtadalį balsavimo teisių.“

Elektroninių ryšių kodeksas

- 12 Pagrindinėje byloje taikytinos redakcijos Įstatyminio dekreto Nr. 259, kuriuo patvirtintas Elektroninių ryšių kodeksas (toliau – Elektroninių ryšių kodeksas), 18 straipsnis pavadintas „Rinkų nustatymo ir apibrėžimo procedūra“. Šiame straipsnyje nustatyta:

„1. Atidžiai atsižvelgdama į Rekomendacijas dėl atitinkamų prekių ir paslaugų rinkų elektroninių ryšių sektoriuje (toliau – rekomendacijos) ir į gaires [AGCOM] atitinkamas rinkas apibrėžia vadovaudamasi konkurencijos teisės principais ir atsižvelgdama į nacionalinės elektroninių ryšių rinkos ypatumus bei struktūrą. Prieš apibrėždama rinkas, kurios skiriasi nuo rekomendacijose nurodytų rinkų, [AGCOM] laikosi 11 ir 12 straipsniuose nustatytos tvarkos.“

1997 m. liepos 31 d. Įstatymas Nr. 249

- 13 1997 m. liepos 31 d. Įstatymo Nr. 249 1 straipsnio 6 dalies a punkto 5 papunktyje nurodyta, kad AGCOM įgaliojimai yra šie:

„[AGCOM] užtikrina, kad būtų tvarkomas ryšių operatorių registras, į kurį pagal šį įstatymą turi būti registruojami operatoriai, kuriems [AGCOM] ar kitos kompetentingos administracinės įstaigos suteikia koncesijas arba išduoda leidimus pagal galiojančius teisės aktus, įmonės, kurioms suteikta reklamos, transliuojamos radijo ar televizijos priemonėmis bei dienraščiuose ar periodiniuose leidiniuose, internete ir kitose fiksuotojo arba mobiliojo ryšio skaitmeninėse platformose, koncesija, radijo ir televizijos programos kuriančios ir platinančios įmonės, dienraščių leidyklos, nacionalinės spaudos agentūros bei įmonės, kurios teikia telematikos ir telekomunikacijų paslaugas, įskaitant elektroninę ir skaitmeninę leidybą; nacionalinėje teritorijoje veikiančios transliavimo infrastruktūros taip pat įtraukiamos į registrą. [AGCOM] priima *ad hoc* taisykles, kuriomis reglamentuojamas registro organizavimas ir tvarkymas bei nustatomi kriterijai, pagal kuriuos nustatomi išregistruoti privalantys subjektai, nepriklausomai nuo tų, kurie jau buvo įtraukti į registrą šio įstatymo įsigaliojimo dieną.“

Pagrindinė byla ir prejudiciniai klausimai

- 14 Pagal Prancūzijos teisę įsteigta bendrovė *Vivendi*, įregistruota Paryžiaus įmonių registre (Prancūzija), yra žiniasklaidos, audiovizualinio turinio kūrimo ir platinimo sektoriuje veikiančios grupės patronuojančioji bendrovė.
- 15 *Vivendi* valdo 23,9 % *Telecom Italia SpA* kapitalo ir šią įmonę ji kontroliuoja nuo tada, kai per 2017 m. gegužės 4 d. visuotiniame akcininkų susirinkime vykusį balsavimą iš esmės įgijo daugumą balsavimo teisių šioje įmonėje.
- 16 2016 m. balandžio 8 d. *Vivendi*, *Mediaset* ir *Reti Televisive Italiane SpA* sudarė strateginės partnerystės sutartį, pagal ją *Vivendi* įsigijo 3,5 % *Mediaset Premium SpA* ir 100 % *Mediaset Premium SpA* akcinio kapitalo, perleisdama *Mediaset* 3,5 % savo paties akcinio kapitalo.
- 17 Dėl su šia sutartimi susijusių nesutarimų 2016 m. gruodžio mėn. *Vivendi* pradėjo *Mediaset* akcijų priešiško perėmimo kampaniją. 2016 m. gruodžio 22 d. *Vivendi* pavyko įgyti 28,8 % *Mediaset* akcinio kapitalo ir 29,94 % balsavimo teisių jos visuotiniame akcininkų susirinkime. Vis dėlto turėdama nekontrolinį kvalifikuotąjį akcijų paketą ji negalėjo kontroliuoti šios bendrovės, kurią ir toliau valdė grupė *Fininvest*.
- 18 Šiomis aplinkybėmis 2016 m. gruodžio 20 d. *Mediaset* kreipėsi į AGCOM ir pateikė skundą, jame teigė, kad *Vivendi* pažeidė TUSMAR 43 straipsnio 11 dalį (toliau – pagrindinėje byloje nagrinėjama nuostata), nes dėl turimų *Telecom Italia* ir *Mediaset* akcijų *Vivendi* pajamos, gaunamos elektroninių

- ryšių sektoriuje ir sistemoje, jos teigimu, viršija ribas, numatytas šioje nuostatoje, pagal kurią įmonės, įskaitant kontroliuojamasias ar susijusias įmones, kurių pajamos, gaunamos elektroninių ryšių sektoriuje, viršija 40 % bendrų šio sektoriaus pajamų, negali [IR sistemoje] gauti pajamų, kurios sudarytų daugiau kaip 10 % šioje sistemoje gaunamų pajamų.
- 19 2017 m. balandžio 18 d. sprendimu (toliau – AGCOM sprendimas) AGCOM nusprendė, kad *Vivendi* pažeidė pagrindinėje byloje nagrinėjamą nuostatą. Šiuo klausimu ši valdžios institucija pažymėjo, kad *Vivendi* buvo su *Telecom Italia* ir *Mediaset* susijusi bendrovė, nes turėjo daugiau kaip vieną penktadalį balsavimo teisių kiekvienos iš šių bendrovių visuotiniame akcininkų susirinkime, kad 59 % *Vivendi* pajamų buvo gautos elektroninių ryšių sektoriuje, kurį sudaro mažmeninės fiksuotojo ryšio tinklo paslaugos, didmeninės fiksuotojo arba mobiliojo ryšio tinklo paslaugos ir televizijos transliavimo perduodant turinį galutiniams vartotojams paslaugos, ir kad IR sistemoje *Mediaset* gavo 13,3 % pajamų. Šiuo sprendimu AGCOM taip pat nurodė *Vivendi* nutraukti šį *Mediaset* arba *Telecom Italia* kapitalo dalių įsigijimą per 12 mėn. laikotarpį.
- 20 Tame sprendime AGCOM, be kita ko, nusprendė, kad pagrindinėje byloje nagrinėjamos nuostatos taikymui yra reikšmingos tik tos rinkos, kurios reglamentuotos pagal Pagrindų direktyvos 15 ir 16 straipsnius. Ji taip pat patikslino, kad šia nuostata siekiama apsaugoti žiniasklaidos pliuralizmą ir kad ja visų pirma siekiama, atsižvelgiant į didėjantį telekomunikacijų ir žiniasklaidos priemonių konvergencijos reiškinių, išvengti iškreipiamojo poveikio žiniasklaidos pliuralizmui, kuris gali atsirasti, kai elektroninių ryšių sektoriaus rinkoje didelę įtaką turinti įmonė įgyja „svarbų ekonominį vaidmenį“ IR sistemoje. Šiomis aplinkybėmis AGCOM pridūrė, kad pagrindinėje byloje nagrinėjamoje nuostatoje įtvirtinti apribojimai yra automatinio pobūdžio, nes taikomi neanalizuojant šio iškreipiamojo poveikio ir visiškai neatsižvelgiant į konkurencijos teisės aspektus.
- 21 2018 m. balandžio 6 d. *Vivendi* įvykdė jai AGCOM nustatytą įpareigojimą, perleisdama trečiajai bendrovei 19,19 % *Mediaset* akcijų, kurios pastarosios bendrovės visuotiniame akcininkų susirinkime sudarė 19,95 % balsavimo teisių. Taigi *Vivendi* ir toliau tiesiogiai valdė *Mediaset* akcinį paketą, suteikiantį teisę į mažiau nei 10 % balsų, kuriais galima naudotis visuotiniame tos bendrovės akcininkų susirinkime.
- 22 Vis dėlto *Vivendi* pareiškė ieškinį dėl AGCOM sprendimo *Tribunale amministrativo regionale per il Lazio* (Lacijaus regiono administracinis teismas, Italija), o šis pateikė šį prašymą priimti prejudicinį sprendimą.
- 23 Šiame ieškinyje *Vivendi* visų pirma tvirtina, kad AGCOM neteisingai apibrėžė elektroninių ryšių sektorių, nes tam, kad apskaičiuotų bendras šiame sektoriuje gautas pajamas, AGCOM turėjo atsižvelgti į visas rinkas, kurios iš tikrųjų sudaro elektroninių ryšių sektorių, o ne tik į jų dalį, t. y. į tas, dėl kurių buvo priimtas sprendimas dėl rinkos analizės, siekiant nustatyti dominuojančią padėtį užimančių operatorių, todėl nebuvo atsižvelgta į tokias svarbias rinkas, kaip į mobiliojo ryšio paslaugų mažmeninio tiekimo rinką.
- 24 Antra, *Vivendi* tvirtina, kad AGCOM neteisingai aiškino sąvoką „susijusi bendrovė“, kaip ji suprantama pagal Civilinio kodekso 2359 straipsnio trečią pastraipą, atsižvelgdama į pajamas, kurias gavo *Mediaset* grupei priklausančios bendrovės, nors šios nėra nei *Vivendi* kontroliuojamos, nei su ja nesusijusios, o *Vivendi* joms nedaro jokios „didelės įtakos“, kaip tai suprantama pagal šią nuostatą.
- 25 Trečia, *Vivendi* remiasi SESV 49, 56 ir 63 straipsnių pažeidimu, nes mano, kad AGCOM sprendimu buvo pakenkta Prancūzijoje įregistruotos bendrovės galimybei įsigyti mažumos akcijų paketą Italijoje įregistruotoje bendrovėje.
- 26 Ketvirta, *Vivendi* tvirtina, kad pagrindinėje byloje nagrinėjama nuostata yra diskriminacinė, nes kai kuriems kitiems elektroninių ryšių sektoriaus operatoriams šioje nuostatoje nustatyta pajamų, gautų IR sistemoje, riba yra 20 %, o ne 10 %.

- 27 AGCOM teigia, kad pagrindinėje byloje nagrinėjamoje nuostatoje numatytas draudimas turėti „svarbų ekonominį vaidmenį“ IR sistemoje teisiškai grindžiamas žiniasklaidos pliuralizmo principu, kuris, be kita ko, įtvirtintas Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos 11 straipsnyje ir Audiovizualinės žiniasklaidos paslaugų direktyvos 8 konstatuojamojoje dalyje. Be to, AGCOM pabrėžia, kad pagal Teisingumo Teismo jurisprudenciją pagrindinėms laisvėms gali būti taikomi apribojimai siekiant valstybėse narėse užtikrinti žiniasklaidos pliuralizmą.
- 28 Šiomis aplinkybėmis prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas pažymi, kad pagrindinėje byloje nagrinėjamoje nuostatoje nustatytų apribojimų tinkamumą ir proporcingumą reikia vertinti atsižvelgiant ne tik į įsisteigimo laisvę, laisvę teikti paslaugas ir laisvą kapitalo judėjimą, bet ir į tokius principus, kaip žiniasklaidos laisvė ir pliuralizmas.
- 29 Šiomis aplinkybėmis *Tribunale amministrativo regionale per il Lazio* (Lacijaus regiono administracinis teismas, Italija) nutarė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui šiuos prejudicinius klausimus:

- „1. Ar, nepaisant to, kad valstybės narės turi teisę nustatyti, kada bendrovės užima dominuojančią padėtį (ir nustatyti joms konkrečius įpareigojimus), Sąjungos teisei, visų pirma SESV 63 straipsnyje įtvirtintam laisvo kapitalo judėjimo principui, prieštarauja [pagrindinėje byloje nagrinėjama nuostata]? Šis klausimas teikiamas turint omenyje, kad, vadovaujantis Elektroninių ryšių kodekso 18 straipsniu, minėtas sektorius aprėpia tik rinkas, kurioms taikomas *ex ante* reguliavimas, nepaisant to, kad visuotinai žinoma, jog informavimas (kurio pliuralizmą siekiama užtikrinti šia teisės norma) vis didėja dėl to, kad auga naudojimosi internetu, asmeniniais kompiuteriais ir mobiliojo ryšio telefonais mastas, todėl neracionalu į šį sektorių neįtraukti, *inter alia*, mažmeninių mobiliojo ryšio paslaugų vien dėl to, kad jos yra teikiamos įprastomis rinkos sąlygomis. Šis klausimas taip pat pateiktas atsižvelgiant į tai, kad, kaip tik pradėjus [pagrindinėje byloje nagrinėjamą procedūrą], AGCOM apibrėžė elektroninių ryšių sektoriaus ribas [pagrindinėje byloje nagrinėjamos nuostatos] taikymo tikslais, atsižvelgdama tik į tas rinkas, kurios buvo bent vieną kartą ištirtos po [Elektroninių ryšių kodekso] įsigaliojimo, t. y. nuo 2003 m. iki šiol, ir į pajamas, nustatytas paskutinio patikrinimo, atlikto 2015 m., metu.
2. Ar, vadovaujantis SESV 49 ir 56 straipsniuose nustatytais įsisteigimo laisvės ir laisvės teikti paslaugas principais, Pagrindų direktyvos 15 ir 16 straipsnių nuostatomis dėl radijo ir audiovizualinės žiniasklaidos paslaugų, kuriomis siekiama užtikrinti pliuralizmą ir žodžio laisvę, ir ES teisės sistemoje įtvirtintu proporcingumo principu, draudžiama taikyti tokias nacionalinės teisės nuostatas dėl radijo ir audiovizualinės žiniasklaidos paslaugų, kaip antai Italijos teisės normas, įtvirtintas [pagrindinėje byloje nagrinėjamoje nuostatoje] ir [TUSMAR] 43 straipsnyje, pagal kurias pajamos, svarbios nustatant antrąją 10 % ribą, apskaičiuojamos įtraukiant ir bendroves, kurios nėra kontroliuojamos ar patiriančios lemiamą įtaką, o tik „susijusios“, kaip tai suprantama pagal Civilinio kodekso 2359 straipsnį (kuriuo remiamasi [šio] 43 straipsnio 14 dalyje), nors šių bendrovių skleidžiamai informacijai negali būti daroma jokia įtaka?
3. Ar, vadovaujantis SESV 49 ir 56 straipsniuose nustatytais įsisteigimo laisvės ir laisvės teikti paslaugas principais, Pagrindų direktyvos 15 ir 16 straipsniais, Audiovizualinės žiniasklaidos paslaugų direktyvoje bei Pagrindų direktyvoje nustatytais informacijos šaltinių pliuralizmo apsaugos ir konkurencijos radijo bei televizijos sektoriuje principais, yra draudžiamos tokios nacionalinės teisės nuostatos, kaip [TUSMAR], pagal kurio 43 straipsnio 9 dalį ir pagal [pagrindinėje byloje nagrinėjamą nuostatą] „subjektams, kurie turi būti įtraukti į pagal 1997 m. liepos 31 d. Įstatymo Nr. 249 1 straipsnio 6 dalies a punkto 5 papunktį įsteigtą ryšių operatorių registrą“ (t. y. 9 dalyje minimiems subjektams, kuriems pagal galiojančius įstatymus suteikiama AGCOM ar kitų administravimo įstaigų koncesija arba leidimas, taip pat bendrovėms, kurioms yra suteikta įvairiais būdais transliuojamos reklamos koncesija, leidybos bendrovėms ir pan.) yra taikomi visiškai kitokie apribojimai (atitinkamai 20 % ir 10 %) nei pirma ([pagrindinėje byloje nagrinėjamoje nuostatoje]) apibrėžtame elektroninių ryšių sektoriuje dirbančioms bendrovėms?“

Dėl prejudicinių klausimų

Dėl priimtinumų

- 30 Italijos vyriausybė mano, kad pirmasis klausimas yra hipotetinis, nes net jeigu elektroninių ryšių sektorius būtų apibrėžtas plačiau, referenciniais metais 45,9 % *Vivendi* pajamų dėl jos vykdomos *Telecom Italia* kontrolės sudarė šiame sektoriuje gautos pajamos. Taigi bet kuriuo atveju pagrindinėje byloje nagrinėjamoje nuostatoje numatyta 40 % riba buvo viršyta.
- 31 *Mediaset* teigia, kad visas prašymas priimti prejudicinį sprendimą yra nepriimtinas, nes prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas aiškiai ir nuosekliai neapibrėžia nacionalinės teisės aktų ir nepaaiškina tam tikrų Sąjungos teisės nuostatų, į kurias jis daro nuorodą šiame prašyme, reikšmės siekiant išspręsti ginčą pagrindinėje byloje.
- 32 Šiuo klausimu reikia priminti, kad tik bylą nagrinėjantis nacionalinis teismas, atsakingas už sprendimo priėmimą, atsižvelgdamas į konkrečios bylos aplinkybes turi įvertinti, ar jo sprendimui priimti būtinas prejudicinis sprendimas, ir Teisingumo Teismui pateikiamų klausimų svarbą. Todėl iš principo Teisingumo Teismas turi priimti sprendimą tuo atveju, kai pateikiami klausimai susiję su Sąjungos teisės nuostatos išaiškinimu (2018 m. gruodžio 10 d. Sprendimo *Wightman ir kt.*, C-621/18, EU:C:2018:999, 26 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).
- 33 Tuo remiantis darytina išvada, kad klausimams dėl Sąjungos teisės taikoma svarbos prezumpcija. Teisingumo Teismas gali atsisakyti priimti sprendimą dėl nacionalinio teismo pateikto prejudicinio klausimo, tik jeigu akivaizdu, kad prašomas Sąjungos teisės nuostatos išaiškinimas visiškai nesusijęs su pagrindinėje byloje nagrinėjamo ginčo aplinkybėmis ar dalyku, jeigu problema hipotetinė arba Teisingumo Teismas neturi informacijos apie faktines ir teisines aplinkybes, būtinas tam, kad naudingai atsakytų į jam pateiktus klausimus (2018 m. gruodžio 10 d. Sprendimo *Wightman ir kt.*, C-621/18, EU:C:2018:999, 27 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).
- 34 Nagrinėjamu atveju, kiek tai susiję su Italijos vyriausybės argumentais, reikia pažymėti, kad pirmasis pateiktas klausimas susijęs būtent su 40 % bendrųjų pajamų, gautų elektroninių ryšių sektoriuje, ribos, kuri nustatyta siekiant apriboti galimybę šiame sektoriuje veikiančioms įmonėms patekti į IR sistemą, suderinamumu su Sąjungos teise. Tai, kad, kaip teigia ši vyriausybė, *Vivendi* bet kuriuo atveju viršija šią ribą, neturi įtakos klausimui, ar pats tokios ribos egzistavimas gali būti laikomas suderinamu su Sąjungos teise, o tai iš esmės ir siekia nustatyti prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas. Taigi pirmasis klausimas nėra hipotetinis, kaip tai suprantama pagal šio sprendimo 33 punkte nurodytą jurisprudenciją.
- 35 Dėl *Mediaset* argumentų reikia pažymėti, kad nors prašyme priimti prejudicinį sprendimą prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas mini tam tikras Sąjungos teisės nuostatas, nepaaiškindamas jų svarbos ginčui pagrindinėje byloje išspręsti, šiame prašyme pateikiama pakankamai informacijos, leidžiančios suprasti teisines problemas, kilusias dėl galimo pagrindinėje byloje nagrinėjamos nuostatos nesuderinamumo su Sąjungos teisės normomis.
- 36 Vadinas, prejudiciniai klausimai yra priimtini.

Dėl esmės

Pirminės pastabos

- 37 Pirma, reikia pažymėti, kad pirmajame prejudiciniame klausime daroma nuoroda į SESV 63 straipsnį, susijusį su laisvu kapitalo judėjimu, o antrajame ir trečiajame klausimuose daroma nuoroda į SESV 49 ir 56 straipsnius, susijusius, pirma, su įsisteigimo laisve ir, antra, su laisve teikti paslaugas. Taigi pirmiausia reikia nustatyti, kuri laisvė turi reikšmės šioje byloje.
- 38 Šiuo klausimu visų pirma reikia pažymėti, kad sprendime dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą nėra konkrečių duomenų, leidžiančių manyti, kad pagrindinė byla yra susijusi su tarpvalstybiniu paslaugų teikimu. Šiomis aplinkybėmis Teisingumo Teismas, nagrinėdamas šį prašymą priimti prejudicinį sprendimą, nenagrinės SESV 56 straipsnio.
- 39 Antra, dėl įsisteigimo laisvės ir laisvo kapitalo judėjimo reikia priminti, kad siekiant nustatyti, ar nacionalinės teisės aktai patenka į vienos arba kitos iš šių laisvių sritį, iš suformuotos jurisprudencijos matyti, kad būtina atsižvelgti į tų teisės aktų dalyką (šiuo klausimu žr. 2012 m. lapkričio 13 d. Sprendimo *Test Claimants in the FII Group Litigation*, C-35/11, EU:C:2012:707, 90 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).
- 40 Taigi, į SESV 49 straipsnio dėl įsisteigimo laisvės taikymo sritį patenka nacionalinės teisės aktai, kurie taikomi tik tokioms turimoms kapitalo dalims, kurios leidžia daryti realią įtaką bendrovės sprendimams ir nulemti jos veiklą (2012 m. lapkričio 13 d. Sprendimo *Test Claimants in the FII Group Litigation*, C-35/11, EU:C:2012:707, 91 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).
- 41 Vis dėlto nacionalinės nuostatos, taikomos dalyvavimui valdant kapitalą, kai vienintelis turimas tikslas – investuoti pinigus neketinant daryti įtakos konkrečios įmonės valdymui ir kontrolei, turi būti nagrinėjamos atsižvelgiant tik į laisvą kapitalo judėjimą (2012 m. lapkričio 13 d. Sprendimo *Test Claimants in the FII Group Litigation*, C-35/11, EU:C:2012:707, 92 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).
- 42 Nagrinėjamu atveju TUSMAR 43 straipsnio tikslas yra kontroliuoti koncentracijas IR sistemoje siekiant išvengti „dominuojančios padėties“, kaip tai suprantama pagal Italijos teisę, atsiradimo kiekvienoje IR sistemą sudarančioje rinkoje. Kitaip tariant, šiuo straipsniu, kurio dalį sudaro pagrindinėje byloje nagrinėjama nuostata, apskritai siekiama nustatyti kontrolės, galimos vykdyti IR sistemoje veikiančių bendrovių atžvilgiu, ribas.
- 43 Šiuo klausimu pažymėtina, kad pagrindinėje byloje nagrinėjama nuostata, pagal kurią bendrovei, kurios pajamos, gautos elektroninių ryšių sektoriuje, viršija 40 % bendrų šiame sektoriuje gautų pajamų, draudžiama IR sistemoje gauti daugiau nei 10 % šioje sistemoje gaunamų pajamų, leidžia nustatyti tokios kontrolės ribas.
- 44 Be to, viena vertus, 23,94 % *Telecom Italia* kapitalo įsigijimas leido *Vivendi* įgyti daugumą balsavimo teisių jos visuotiniame akcininkų susirinkime ir vėliau perimti šios įmonės kontrolę, o tai yra į įsisteigimo laisvės taikymo sritį patenkanti situacija. Kita vertus, iš Teisingumo Teismo turimos bylos medžiagos matyti, kad įsigydama *Mediaset* akcijų *Vivendi* siekė ne paprasčiausiai investuoti pinigus, bet dalyvauti valdant *Mediaset* ir įsigyti didelę Italijos žiniasklaidos sektoriaus dalį.
- 45 Taigi, atsižvelgiant į bendrą TUSMAR 43 straipsnio tikslą ir pagrindinėje byloje nagrinėjamo akcijų įsigijimo tikslą, t. y. daryti aiškią įtaką *Mediaset* sprendimams ir nustatyti jos veiklą, kaip tai suprantama pagal šio sprendimo 40 punkte primintą jurisprudenciją, šią bylą reikia nagrinėti atsižvelgiant į SESV nuostatas dėl įsisteigimo laisvės.

- 46 Antra, reikia pažymėti, kad pateiktuose antrajame ir trečiajame prejudiciniuose klausimuose daroma nuoroda į Pagrindų direktyvos 15 ir 16 straipsnius, į proporcingumo principą ir į konkurencijos televizijos programų transliavimo sektoriuje principą, numatytą Audiovizualinės žiniasklaidos paslaugų direktyvoje ir Pagrindų direktyvoje.
- 47 Šiuo klausimu, viena vertus, reikia pažymėti, kad tiek Pagrindų direktyva, tiek Audiovizualinės žiniasklaidos paslaugų direktyva neužtikrinamas išsamus nacionalinės teisės aktų suderinimas atitinkamose jų srityse, paliekant valstybėms narėms diskreciją priimti sprendimus nacionaliniu lygmeniu. Konkrečiai kalbant, pagal Pagrindų direktyvos 1 straipsnio 3 dalį valstybės narės, laikydamosi Sąjungos teisės, išlaiko kompetenciją siekti bendrojo intereso tikslų, ypač susijusių su turinio reguliavimu ir audiovizualine politika.
- 48 Kita vertus, iš sprendimo dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą neaišku, kiek pagrindinėje byloje nagrinėjama nuostata galėtų prieštarauti Pagrindų direktyvos 15 ir 16 straipsniams, proporcingumo principui bei konkurencijos audiovizualinės žiniasklaidos sektoriuje principui, įtvirtintam Audiovizualinės žiniasklaidos paslaugų direktyvoje ir Pagrindų direktyvoje. Iš tiesų tame sprendime minimi šie straipsniai ir principai, tačiau nepaaiškinama, kaip jie yra susiję su pateiktais klausimais.
- 49 Taigi, nors nagrinėjant pateiktus prejudicinius klausimus prireikus galima atsižvelgti į tam tikras šių dviejų direktyvų nuostatas, iš tikrųjų tie klausimai nėra susiję su išpareigojimais, galinčiais kilti iš tų pačių straipsnių ir principų. Tačiau šiais klausimais siekiama išsiaiškinti, koku mastu pagrindinėje byloje nagrinėjama nuostata viršija pagal Pagrindų direktyvą ir Audiovizualinės žiniasklaidos paslaugų direktyvą valstybėms narėms paliktą diskreciją, o tai turi būti nagrinėjama vadovaujantis pirmine teise, šiuo atveju SESV 49 straipsniu.

Dėl prejudicinių klausimų

- 50 Savo trimis klausimais, kuriuos reikia nagrinėti kartu, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia išsiaiškinti, ar SESV 49 straipsnis turi būti aiškinamas taip, kad juo draudžiami valstybės narės teisės aktai, dėl kurių kitoje valstybėje narėje įregistruota bendrovė, įskaitant kontroliuojamas ar susijusias bendroves, kurios pajamos, gautos elektroninių ryšių sektoriuje, kaip jis apibrėžtas šiuose nacionalinės teisės aktuose, sudaro daugiau kaip 40 % bendrų šiame sektoriuje gaunamų pajamų, negali IR sistemoje gauti didesnių nei 10 % toje sistemoje gaunamų pajamų.
- 51 Šiuo klausimu reikia priminti, kad pagal SESV 49 straipsnį draudžiama imtis tokių nacionalinių priemonių, kurios, nors ir taikomos neatsižvelgiant į pilietybę, gali sudaryti Sąjungos piliečiams kliūčių pasinaudoti SESV garantuojama įsisteigimo laisve arba naudojimąsi ja padaryti mažiau patrauklų, ir kad ribojamasis poveikis visų pirma gali atsirasti, jei dėl nacionalinės teisės aktų bendrovė būtų atgrasyta nuo pavaldžių vienetų, pavyzdžiui, nuolatinio padalinio, įsteigimo kitose valstybėse narėse ir nuo savo veiklos per šiuos vienetus (2012 m. gegužės 10 d. Sprendimo *Duomo Gpa ir kt.*, C-357/10–C-359/10, EU:C:2012:283, 35 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).
- 52 Taip yra pagrindinėje byloje nagrinėjamos nuostatos atveju, nes pagal ją draudžiama visoms įmonėms, nepriklausomai nuo to, ar jos yra įsisteigusios nacionalinėje teritorijoje, kurių pajamos, gautos elektroninių ryšių sektoriuje, kaip jis apibrėžtas šioje nuostatoje, sudaro 40 % bendrų šiame sektoriuje gaunamų pajamų, viršyti 10 % IR sistemoje gaunamų pajamų ribą ir atitinkamai prireikus perimti kitos įmonės, įsteigtos ir vykdančios veiklą toje teritorijoje, kontrolę.
- 53 Taigi nagrinėjamu atveju, kaip matyti iš šio sprendimo 17–20 punktų, AGCOM, į kurią kreiptasi, kai *Vivendi* įsigijo 28,8 % *Mediaset* įstatinio kapitalo ir 29,94 % balsavimo teisių visuotiniame akcininkų susirinkime, remdamasi minėta nuostata uždraudė *Vivendi* išlaikyti įgytas *Mediaset* ar turimas *Telecom Italia* akcijų dalis ir nurodė imtis veiksmų, kad akcijos, likusios vienoje ar kitoje iš šių įmonių, neviršytų toje pačioje nuostatoje numatytų ribų.

- 54 Taigi pagrindinėje byloje nagrinėjama nuostata buvo apribota *Vivendi* laisvė įsisteigti Italijoje, neleidžiant jai daryti didesnės įtakos *Mediaset* valdymui įsigyjant daugiau akcijų, nei numatyta. Taigi šia nuostata ribojama įsisteigimo laisvė, kaip tai suprantama pagal SESV 49 straipsnį.
- 55 Iš suformuotos Teisingumo Teismo jurisprudencijos matyti, kad toks įsisteigimo laisvės apribojimas gali būti pateisinamas tik privalomaisiais bendrojo intereso pagrindais. Tačiau net tokiu atveju šis apribojimas turi būti tinkamas užtikrinti, kad būtų pasiektas atitinkamas tikslas, ir neviršyti to, kas būtina šiam tikslui pasiekti (2017 m. spalio 25 d. Sprendimo *Polbud – Wykonawstwo*, C-106/16, EU:C:2017:804, 52 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).
- 56 Šiuo klausimu, pirma, kalbant apie privalomųjų bendrojo intereso pagrindų buvimą, reikia pažymėti, kad iš prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo paaiškinimų ir Teisingumo Teismui pateiktų pastabų matyti, kad pagrindinėje byloje nagrinėjama nuostata buvo priimta siekiant užtikrinti informacijos ir žiniasklaidos pliuralizmą. TUSMAR 43 straipsnio 5 dalyje taip pat nustatyta, kad AGCOM turi imtis priemonių, būtinų pašalinti arba užkirsti keliui susidaryti padėtims, kurios, be kita ko, nurodytos pagrindinėje byloje nagrinėjamoje nuostatoje, arba bet kokiai kitai pliuralizmui žalingai padėčiai.
- 57 Teisingumo Teismas jau yra nusprendęs, kad Pagrindinių teisių chartijos 11 straipsnyje, kurio 2 dalyje numatyta žiniasklaidos laisvė ir pliuralizmas, užtikrinamų laisvių apsauga neabejotinai yra bendrojo intereso tikslas, kuris ypač svarbus demokratinėje ir pliuralistinėje visuomenėje, todėl gali pateisinti įsisteigimo laisvės apribojimą (šiuo klausimu žr. 2013 m. sausio 22 d. Sprendimo *Sky Österreich*, C-283/11, EU:C:2013:28, 52 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).
- 58 Prie ES ir ESV sutarčių pridėtame Protokole Nr. 29 dėl valstybių narių visuomeninės transliacijos sistemos taip pat daroma nuoroda į žiniasklaidos pliuralizmą, nurodant, kad „valstybių narių visuomeninė transliacijos sistema yra tiesiogiai susijusi su kiekvienos visuomenės demokratiniais, socialiniais ir kultūriniais poreikiais bei su poreikiu išlaikyti žiniasklaidos pliuralizmą“.
- 59 Taigi šiuo atveju iš pagrindinėje byloje nagrinėjamos nuostatos kylantis įsisteigimo laisvės apribojimas iš esmės gali būti pateisinamas privalomuoju bendrojo intereso pagrindu, t. y. informacijos ir žiniasklaidos pliuralizmo apsauga.
- 60 Antra, dėl šio apribojimo proporcingumo siekiamo tikslo atžvilgiu reikia pažymėti, kad TUSMAR 43 straipsnio 9 dalyje numatyta, jog subjektams, privalantiems užsiregistruoti ryšių operatorių registre, draudžiama gauti daugiau nei 20 % visų IR sistemoje gaunamų pajamų, taip įtvirtinant bendrąją taisyklę, taikomą tik elektroninių ryšių sektoriuje veikiantiems subjektams.
- 61 Be to, pagrindinėje byloje nagrinėjamoje nuostatoje įtvirtinta dar konkretesnė taisyklė, nei numatytoji TUSMAR 43 straipsnio 9 dalyje, kuri susijusi tik su elektroninių ryšių sektoriaus, kaip jis apibrėžtas pagal šią nuostatą, subjektais, gaunančiais daugiau nei 40 % bendrų šiame sektoriuje gaunamų pajamų, uždraudžiant tiems subjektams gauti daugiau kaip 10 % visų IR sistemoje gaunamų pajamų.
- 62 Taigi minėta nuostata iš esmės draudžiama, kad ta pati įmonė, viena arba per savo patronuojamąsias bendroves, įgytų didelę Italijos žiniasklaidos sektoriaus dalį, kai ji jau turi didelę įtaką šios valstybės narės elektroninių ryšių sektoriaus rinkoje.
- 63 Kadangi toks draudimas, kaip nustatytas pagrindinėje byloje nagrinėjamoje nuostatoje, yra įsisteigimo laisvės principo išimtis, nacionalinės valdžios institucijos turi įrodyti, kad ši nuostata atitinka proporcingumo principą, t. y. kad ji būtina nurodytam tikslui pasiekti ir kad šio tikslo negalima pasiekti mažesnio masto arba mažesnę poveikį šios laisvės įgyvendinimui darančiais draudimais ar apribojimais (pagal analogiją žr. 2015 m. gruodžio 23 d. Sprendimo *Scotch Whisky Association ir kt.*, C-333/14, EU:C:2015:845, 53 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).

- 64 Nagrinėjama atveju reikia pažymėti, kad kaip matyti iš Pagrindų direktyvos 5 konstatuojamosios dalies, savaime suprantama, jog egzistuoja ryšys tarp dviejų pagrindinėje byloje nagrinėjamoje nuostatoje numatytų sektorių, atsižvelgiant į telekomunikacijų, žiniasklaidos ir informacinių technologijų sektorių konvergenciją.
- 65 Kaip generalinis advokatas iš esmės pažymėjo savo išvados 74 punkte, atsižvelgiant į tai, kad elektroninių ryšių paslaugų ir žiniasklaidos sektoriai yra susiję, iš esmės galima pripažinti, jog įmonėms, kurios užima „dominuojančią padėtį“ pirmame sektoriuje, yra nustatyti tam tikri apribojimai naudotis šia padėtimi siekiant sustiprinti savo padėtį antrame sektoriuje.
- 66 Vis dėlto Teisingumo Teismas nusprendė, kad įvairiose direktyvose, kuriomis nustatoma nauja elektroninių ryšių paslaugų reguliavimo sistema, įskaitant Pagrindų direktyvą, aiškiai atskiriamas turinio kūrimas, iš kurio kyla redakcinė atsakomybė, ir turinio perdavimas, kuriam jokios redakcinės atsakomybės netaikoma, nes turiniui ir jo perdavimui taikomas atskiras reglamentavimas, kuriuo siekiama jiems būdingų tikslų (šiuo klausimu žr. 2019 m. birželio 13 d. Sprendimo *Google*, C-193/18, EU:C:2019:498, 31 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).
- 67 Atsižvelgiant į tai, kad aiškiai skiriasi turinio kūrimas nuo jo perdavimo, elektroninių ryšių sektoriuje veikiančios įmonės, kurios kontroliuoja turinio perdavimą, nebūtinai kontroliuoja jo kūrimą – už jį atsakingas redaktorius.
- 68 Šiuo atveju pagrindinėje byloje nagrinėjamoje nuostatoje nenurodomas šis turinio kūrimo ir turinio perdavimo ryšys ir, be kita ko, ji nėra suformuluota taip, kad būtų taikoma konkrečiai atsižvelgiant į tą ryšį.
- 69 Šia nuostata visiškai draudžiama subjektams, kurių pajamos, gautos elektroninių ryšių sektoriuje, kaip jis apibrėžtas šioje nuostatoje, yra didesnės nei 40 % bendrų šiame sektoriuje gaunamų pajamų, gauti IR sistemoje daugiau kaip 10 % šioje sistemoje gaunamų pajamų.
- 70 Taigi siekiant nustatyti, ar tokia nuostata, kaip nagrinėjama pagrindinėje byloje, kuria siekiama užkirsti kelią neigiamiems elektroninių ryšių sektoriaus ir sistemos konvergencijos aspektams, yra tinkama šiam konkrečiam tikslui pasiekti, reikia įvertinti, kaip šioje nuostatoje nurodytos ribos yra susijusios su žiniasklaidos pliuralizmui kylančiu pavojumi.
- 71 Visų pirma, kiek tai susiję su elektroninių ryšių sektoriaus apibrėžimu, iš prašymo priimti prejudicinį sprendimą matyti, kad šį sektorių AGCOM apibrėžia siaurai, t. y. kaip sektorių, apimančią rinkas, kurioms gali būti taikomas *ex ante* reguliavimas.
- 72 Kaip matyti iš Pagrindų direktyvos 15 ir 16 straipsnių, siejamų su šios direktyvos 25 ir 27 konstatuojamosiomis dalimis, šios rinkos apskritai susijusios su elektroninių ryšių sektoriumi, įskaitant naujas rinkas, kuriose nevyksta veiksminga konkurencija ir kurias Komisija nustatė kaip atitinkamas prekių ar paslaugų rinkas, siekdama, kad prireikus kompetentingos nacionalinės valdžios institucijos nustatytų *ex ante* reguliavimo įpareigojimus, kuriais siekiama papildyti konkurencijos teisės taisykles tam, kad būtų išspręsti šiose rinkose esantys sunkumai (2009 m. gruodžio 3 d. Sprendimo *Komisija / Vokietija*, C-424/07, EU:C:2009:749, 56 ir 64 punktai).
- 73 Taigi atrodo, kad *ex ante* reguliavimo įpareigojimų mechanizmu siekiama išspręsti konkrečiose elektroninių ryšių sektoriaus rinkose kylančias konkrečias problemas, o ne užtikrinti žiniasklaidos sektoriaus pliuralizmą, leidžiant nustatyti, kurios iš didelę įtaką elektroninių ryšių sektoriuje jau turinčių įmonių galėtų įgyti „svarbų ekonominį vaidmenį“ IR sistemoje.
- 74 Kaip savo išvados 51, 52, 79 ir 80 punktuose iš esmės pažymėjo generalinis advokatas, į elektroninių ryšių sektoriaus apibrėžimą įtraukdama tik tas rinkas, kurios gali būti reguliuojamos *ex ante*, pagrindinėje byloje nagrinėjama nuostata, kaip ją aiškina AGCOM, į elektroninių ryšių sektorių

neįtraukia rinkų, kurios tampa vis svarbesnės perduodant informaciją, t. y. mažmeninių mobiliojo ryšio paslaugų ar kitos elektroninių ryšių paslaugų, susijusių su internetu ir palydovinio transliavimo paslaugomis. Visos šios paslaugos tapo pagrindine prieigos prie žiniasklaidos paslaugų priemone, todėl nėra pagrindo jų neįtraukti į šį apibrėžimą.

- 75 Kiek tai susiję su 10 % visų IR sistemoje gaunamų pajamų riba, nurodyta pagrindinėje byloje nagrinėjamoje nuostatoje, reikia pažymėti, jog tai, kad gaunamos pajamos sudaro 10 % visų IR sistemoje gaunamų pajamų, savaime nereiškia, kad dėl to kyla pavojus žiniasklaidos priemonių pliuralizmui. Iš tikrųjų iš TUSMAR 2 straipsnio 1 dalies s punkto matyti, kad IR sistema apima įvairias ir skirtingas rinkas. Taigi, jei bendros pajamos, kurias įmonė gauna IR sistemoje, būtų siejamos tik su viena iš šių sistemą sudarančių rinkų taip, kad šioje rinkoje pasiekta riba gerokai viršytų 10 % ribą, bet būtų mažesnė nei 10 %, jei į skaičiavimus būtų įtrauktos visos IR sistemą sudarančios rinkos, aplinkybė, kad nesiekama 10 % bendrų IR sistemoje gaunamų pajamų riba, nereiškia, kad dėl to nėra jokios grėsmės žiniasklaidos pliuralizmui. Panašiai būtų tuo atveju, jei būtų pasiekta 10 % bendrų IR sistemoje gaunamų pajamų riba, tačiau šios 10 % pajamos būtų paskirstytos kiekvienoje IR sistemą sudarančioje rinkoje, todėl tai, kad ši 10 % riba būtų pasiekta ar viršyta, nebūtinai reikštų, kad kyla pavojus žiniasklaidos pliuralizmui.
- 76 Galiausiai, kalbant apie tai, kad AGCOM, siekdamas nustatyti įmonės pajamas, gaunamas iš elektroninių ryšių sektoriaus ar IR sistemoje, atsižvelgia ne tik į per „kontroliuojamąsias“ bendroves gautas pajamas, bet ir į pajamas, gautas per „susijusias“ bendroves, kurioms atitinkama įmonė daro „didelę įtaką“, kaip tai suprantama pagal Civilinio kodekso 2359 straipsnio trečią pastraipą, reikia pažymėti, kad, kaip matyti iš prašymo priimti prejudicinį sprendimą, tokia praktika lemia tai, kad pajamos į apskaitą įtraukiamos du kartus ir dėl to netiksliai apskaičiuojamos IR sistemoje gautos pajamos. Iš tiesų tos pačios pajamos, kurias gauna IR sistemoje veiklą vykdanči bendrovė, gali būti įtrauktos į apskaitą tiek apskaičiuojant įmonės, kuri yra jos smulkioji akcininkė, pajamas, tiek apskaičiuojant įmonės, kuri yra didžiausia jos akcininkė ir ją faktiškai valdo, pajamas.
- 77 Be to, reikia pažymėti, kad „kontrolė“, vykdoma „susijusios bendrovės“ atžvilgiu, yra pagrįsta plačia prezumpcija, pagal kurią laikytina, kad viena bendrovė daro „didelę įtaką“ kitai bendrovei tuo atveju, kai pirmoji turi bent penktadalį balsavimo teisių antrosios visuotiniame akcininkų susirinkime arba, jei pirmosios bendrovės akcijos kotiruojamos reguliuojamose rinkose, dešimtadalį balsavimo teisių. Tačiau atsižvelgiant į šias aplinkybes neatrodo, kad tai leistų daryti išvadą, jog pirmoji bendrovė iš tikrųjų galėtų daryti įtaką antrajai taip, kad dėl to kiltų pavojus žiniasklaidos ir informacijos pliuralizmui.
- 78 Taigi tokiu atveju, kaip nagrinėjamas pagrindinėje byloje, „kontroliuojamosios bendrovės“ padėties prilyginimas „susijusios bendrovės“ padėčiai apskaičiuojant įmonės pajamas, gautas elektroninių ryšių sektoriuje ar IR sistemoje, neatrodo suderinamas su pagrindinėje byloje nagrinėjama nuostata siekiamu tikslu.
- 79 Vadinas, šios nuostatos negalima laikyti tinkama ja siekiamam tikslui pasiekti, nes joje nustatytos ribos nėra susijusios su pavojumi žiniasklaidos pliuralizmui ir jos neleidžia nustatyti, ar ir koku mastu įmonė iš tikrųjų gali daryti įtaką žiniasklaidos priemonių turiniui.
- 80 Atsižvelgiant į visa tai, kas išdėstyta, į pateiktus prejudicinius klausimus reikia atsakyti: SESV 49 straipsnis turi būti aiškinamas taip, kad juo draudžiami valstybės narės teisės aktai, kuriais kitoje valstybėje narėje įregistruota bendrovė, kurios pajamas, gautas elektroninių ryšių sektoriuje, kaip jis apibrėžtas šiuose teisės aktuose, sudaro daugiau kaip 40 % bendrų šiame sektoriuje gaunamų pajamų, negali IR sistemoje gauti pajamų, viršijančių 10 % šioje sistemoje gaunamų pajamų.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

- 81 Kadangi šis procesas pagrindinės bylos šalims yra vienas iš etapų prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusių teismo nagrinėjamoje byloje, bylinėjimosi išlaidų klausimą turi spręsti šis teismas. Išlaidos, susijusios su pastabų pateikimu Teisingumo Teismui, išskyrus tas, kurias patyrė minėtos šalys, nėra atlygintinos.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (penktoji kolegija) nusprendžia:

SESV 49 straipsnis turi būti aiškinamas taip, kad juo draudžiami valstybės narės teisės aktai, kuriais kitoje valstybėje narėje įregistruota bendrovė, kurios pajamas, gautas elektroninių ryšių sektoriuje, kaip jis apibrėžtas šiuose teisės aktuose, sudaro daugiau kaip 40 % bendrų šiame sektoriuje gaunamų pajamų, negali integruotoje ryšių sistemoje gauti pajamų, viršijančių 10 % šioje sistemoje gaunamų pajamų.

Parašai.